

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULU

BELEDİYELER İÇİN KADIN HİZMETLERİ REHBERİ

KENT
ARAŞTIRMALARI
ENSTİTÜSÜ

BELEDİYELER İÇİN HİZMET REHBERLERİ SERİSİ
KADIN HİZMETLERİ REHBERİ

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULU

Prof. Dr. Şükrü Karatepe
Kurul Başkanvekili

Kurul Üyeleri

Asım Aykan
Dr. Hayri Baraçlı
Prof. Dr. Lütfi Akça
Dr. Mehmet Karabay
Oktay Saral
Rasim Özdenören
Refik Tuzcuoğlu
Prof. Dr. Tarkan Oktay
Tuna Koç

Kurul Uzmanları

Ahmet Şükrü Özdemir
Doç. Dr. Hatice Altunok
Semra Çağlar

KENT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

Proje Yürütücüler

Emir Osmanoğlu
Yusuf Sunar

Proje Danışmanları

Prof. Dr. Orçun İmga
Doç. Dr. Zafer Çelik

Hazırlayanlar

Dr. Öğr. Ü. Zeynep Yılmaz Bayram
Pelin Tatlı (Asistan)

Proje Koordinatörü

Dr. Pınar Çobanyılmaz Öztürk
Enes Şafak Bilen (Asistan)

Proje Uygulama Ekibi

Elif Helvacı
Nesibe Hicret Battaloğlu
Seda Tokuroğlu
Özgür Tülebağa

Grafik Tasarım: Mustafa Sunar

Kapak Deseni: Esra Gürel

Uygulama : ADAMOR

Baskı : Semih Ofset Matbaa Ltd. Şti. (Sertifika No: 40581)

İdealKent Yayınları (Sertifika No: 46320)

ISBN:ISBN: 978-605-70171-4-7

ISBN SET: 978-605-06922-4-2

COPYRIGHT © Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kent Araştırmaları Enstitüsü, İdealKent Yayınları, ADAMOR 2020

Bu yayım açık erişim olarak hazırlanmıştır, kaynak göstermek suretiyle yararlanılabilir. Tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı izinsiz yapılamaz.

Kent Araştırmaları Enstitüsü

Nasuh Akar Mah. 1403. Cad. 10/5 Balgat- Çankaya/Ankara-Türkiye
Tel: + (90) 312 285 53 59 • Faks: 0312 285 53 99 • Gsm: 0543 285 53 59
www.kentarastirmalari.org • E-posta: info@kentarastirmalari.org

BELEDİYELER İÇİN KADIN HİZMETLERİ REHBERİ

Dr. Öğr. Ü. Zeynep Yılmaz Bayram

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

Bu rehber T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kentler cinsiyeti, yaşı, ekonomik düzeyi, sosyokültürel yapısı birbirinden farklı çok sayıda insanın bir arada yaşadığı veya yaşamak zorunda kaldığı; bazı durumlarda doğrudan ya da dolaylı olarak eşitsizliklerin üretildiği yerlerdir. Bu eşitsizliklerin, kentli nüfusun yaklaşık yarısını oluşturan kadınlar üzerinden her gün yeniden üretildiğini görmekteyiz. Rehberin hazırlanmasındaki temel amaç, aynı kentsel mekânları kullandıkları halde kadınların erkeklerden farklı deneyimler yaşamasına neden olan durumların giderilmesine yönelik belediyelerin hizmet sunumunda hangi alanlarda ne tür faaliyetler yürütmesi, çalışma ve düzenlemeler yapması gerektiği konusunda yol gösterici bir doküman oluşturmaktır. Belediyeler İçin Kadın Hizmetleri Rehberi katılımcı bir süreç işletilerek, iki atölye çalışması ve uzmanlarla görüşmeler yapılarak elde edilmiştir.

Belediyeler, kentlerde farklı alanlardaki görev ve yetkileriyle, çeşitli aktörlerle kuracakları işbirlikleriyle kadın erkek eşitliğinin sağlanması yönünde somut eylemler gerçekleştirebilecek kurumlardır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndan hareketle, belediyelerin hizmet sunduğu alanlar, kentsel altyapı, bilgi altyapısı, toplum sağlığı, kamu düzeni ve güvenlik, sosyal yardım hizmetleri, sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetler ve halkla ilişkiler şeklinde değerlendirilebilir. Ayrıca belediyeler ilgili diğer aktörlerle kuracakları işbirlikleri ile kadınların istihdam edilmesine yönelik mekanizmaları harekete geçirebilmektedir. Türkiye'de belediyelerin kadınlara sunduğu hizmetlere bakıldığında ise, sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetler ile kadın sığınma evleri vb. hizmet alanlarında ağırlıklı olarak faaliyet yürüttüklerini görmekteyiz. Kadınların ihtiyaçlarının bu iki hizmet alanı dışında doğrudan ya da dolaylı olarak ele alınmadığını veya unutulduğunu söylemek yanlış olmaz. Unutulmamalıdır ki, kentlerdeki her konu insan ve yaşam ile ilişkili olduğu ve kent nüfusunun yarısını da kadınların oluşturduğu gerçeğidir.

Kadınlar için yaşanabilir kent oluşturmak için, kadınların ve erkeklerin kentsel yaşamda (eğitim, istihdam, sosyokültürel yaşam, vb.) farklı deneyimler elde etmesinin ve eşitsizliklerin ortaya çıkmasının temel nedenlerinden birkaçı aşağıda sıralanmıştır:

1. Kadınlara ve erkeklere tanımlanan görevler ve sorumluluklar, cinsiyet rollerinin kadınların hayatına olan etkileri konusunda farkındalık düzeyinin yetersizliği,
2. Kente ilişkin stratejiler belirlenirken ve politikalar oluşturulurken, kadınların karar mekanizmasında yeterli düzeyde temsil edilmemesi ve kadınların katılım düzeylerinin düşük olması,
3. Kadınların sorunlarının, ihtiyaçlarının ve önceliklerinin yerel düzeyde doğru şekilde tespiti için güvenilir, detaylı ve cinsiyete göre ayrıştırılmış verinin üretilmemesi,
4. Kadınlar için yaşanabilir kentler oluşturmak için hangi alanlarda ne tür faaliyetlerin yürütüleceği, hangi çalışmaların ve düzenlemelerin yapılması gerektiği konusunda bilgi düzeyinin yetersizliği,
5. Yerel düzeyde hizmet arzını gerçekleştiren belediyeler başta olmak üzere diğer kurum ve kuruluşlarda kadın erkek eşitliği konusunda uzman insan kaynağının sınırlılığı,
6. Farklı konulara yönelik hizmet arzındaki eşitsizliklerin giderilmesi yönündeki etkilerin yeterli düzeyde izlenmemesi ve değerlendirilmemesi,
7. Kadın konusunun bazı kişiler ve kurumlar tarafından çok detay ve gereksiz ve öncelikli olmayan bir konu olarak değerlendirilmesi.

Belediyeler hizmet sunumunda, kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi yönünde farkındalık düzeyinin artırılmasına ve zihniyet dönüşümünü sağlayacak yeni yaklaşımlara ihtiyaç duymaktadır. Kadınlar ve erkekler için toplumsal normlar tarafından belirlenen rollerin kadınların hayatlarına olan etkilerinin farkında olmadan eşitliğin sağlanamayacağı bilinmesi gerekir. Etkin bir katılımcı süreç işletilebilmesi için karar mekanizmalarında kadının yeterli düzeyde temsil edilmesi ve yerel dinamiklere göre uygun katılımcı tekniklerin hayata geçirilmesi kritik öneme sahiptir. Yerele özgü cinsiyete göre ayrıştırılmış, konusu bağlamında nitel veya nicel tekniklerle elde edilmiş güvenilir verilere bağlı olarak alınan kararlar ile kadınlar da dahil tüm hemşehrilerin sorunlarını, önceliklerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak kapsayıcı ve sürdürülebilir hizmetler üretilebilir. Ayrıca hizmet sunumunun farklı aşamalarında alınan kararların

ve uygulamaların cinsiyet eşitliği bağlamındaki etkilerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi eşitsizliklerin giderilmesi, eşitliğin sağlanması ve sürdürülmesi açısından son derece önemlidir.

Kadınlar için yaşanabilir kentte, bireysel düzeyde eşitliğin sağlanabilmesi, mekânsal eşitsizliklerin giderilmesiyle mümkün olabilir. Buradan hareketle, kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel yapılarına bakılmaksızın temel ihtiyaçlarını eşit şekilde karşılayabilmeleri için, planlama, ulaşım, konut, park ve yeşil alan gibi kentsel altyapı ile diğer hizmet alanlarında da bu yeni yaklaşımlarla belediyelerin hizmet arzını gerçekleştirmesi gerekir.

Bu rehberin, "Kadınlar İçin Yaşanabilir Kent" bölümünde, kadın erkek eşitliğinin sağlanması yönünde belediyelerin sunduğu ve sunması gereken hizmetler ele alınmıştır. Kadınların kentlerde yaşam kalitelerini yükseltmek için, kentsel mekânlara ve hizmetlere "erişim" kavramı kadınlar açısından mekânsal, zamansal ve kişisel boyutları ile değerlendirilmiştir. Kadın erkek eşitliği bağlamında, Kent Planlama ve Kentsel Tasarım disiplinlerinde konunun ele alınış biçimleri de burada aktarılmıştır. "Sonuç" bölümünde ise, belediyelerin hizmet arzını gerçekleştirdiği önemli ve temel alanlardan bir olan kentin fiziksel alt yapısını doğrudan şekillendiren, kent planlama ve kentsel tasarım süreçlerinin kadın konuları bağlamında değerlendirilmesine yönelik yol gösterici bir doküman olan "Kadın Erkek Eşitliğinin Sağlanmasına ve Sürdürülmesine Yönelik Plan Kararları Kontrol Listesi" oluşturulmuştur.